

SIVILOMBUDET STORTINGETS OMBUD FOR KONTROLL MED FORVALTNINGEN
Postboks 3 Sentrum
0101 OSLO
NO-Norway

Vår ref.
2021/13607 34

Deres ref.

Saksbehandler
Merete Blokkum

Dato
01.12.2023

Oppfølgende tilbakemelding på Sivilombudets besøksrapport etter besøk til St. Olavs hospital, Regional sikkerhetsavdeling Østmarka

Det vises til Sivilombudets tilbakemelding på sykehusets oppfølging etter besøksrapport, datert 19.08.23. Her ber Sivilombudet om ny tilbakemelding på hvordan sykehuset vil sikre pasientenes tilgang til privat mobiltelefon.

Vedlagt følger redegjørelse og vurdering fra Klinikk psykisk helsevern, allmenn, rehabilitering og sikkerhet, Regional sikkerhetsavdeling, samt oppdaterte husordensregler av 8.11.2023.

Med vennlig hilsen

Merete Blokkum
Direktør for virksomhetsstyring

Kopi til:

Notat

Til: Merete Blokkum
Fra: Unni Hildrum

Dato: 28.11.2023 Vår ref: 2021/13607-33

Tilbakemelding fra klinikk psykisk helsevern- allmenn, rehabilitering og sikkerhet på sykehusets oppfølging etter besøksrapport 26.- 28.september 2022.

Det vises til Sivilombudets brev av 19.09.23, hvor det bes om en ny tilbakemelding om hvordan sykehuset vil sikre pasientens tilgang til privat mobiltelefon i tråd med psykisk helsevernloven. Ettersom reviderte husordensregler om bekledning også adresseres i brevet, vil det nedenfor bli knyttet kommentarer til disse.

1. Reviderte husordensregler om bekledning

Klargjøring av forskjellen mellom generelle og spesifikke begrensninger

Vi er enige i at «*generelle begrensninger i hva pasientene får lov til å ha på seg kan være problematiske i lys av pasientenes rett til privatliv, ytringsfrihet og tros- og religionsfrihet.*»

Våre husordensregler om bekledning setter imidlertid ikke «generelle begrensninger i hva pasientene får lov til å ha på seg», men *spesifikke begrensninger* knyttet til det å dekke til ører og ansikt *i fellesskapet*. Ønsker en pasient av religiøse grunner å tildekke ørene, vil det som hovedregel tillates.

Sykehusets hjemmel for begrensning for spesifikke klesplagg

Sykehusets begrunnelse for dette inngrepet i pasientenes liv og selvbestemmelse er ansvaret for å beskytte medpasienter, personale og besøkendes rett til personlig sikkerhet, (jfr. EMK art 1 og 5, arbeidsmiljøloven §§ 3-1, 4-1 og 4-3), gjennom å observere varselsignal på vold.

Risikohåndtering er helsehjelp

Våre pasienter har rett til nødvendig helsehjelp (FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1b), og for de som er tvangsinnlagt med vold som en del av symptombildet, er forebygging av vold (risikohåndtering) en sentral del av helsehjelpen. Å kommunisere med pasienter og observere deres øyne og ansikt, er grunnlag for risikohåndtering som beskrevet i nasjonale faglige råd for voldsrisikoutredning ved alvorlig psykisk lidelse:

«Det er av vesentlig betydning at kartlegging og vurdering foretas i det miljø og i de omgivelser hvor den enkelte oppholder seg til daglig så langt dette er faglig forsvarlig, eller at informasjon fra denne konteksten innhentes. Vurderingene bør skje med utgangspunkt i den enkeltes daglige aktiviteter og personens samhandling med omgivelsene.» (Nasjonale faglige råd for vurdering av voldsrisiko ved alvorlig psykisk lidelse, 3.1: Identifisere voldsrisiko)

«Risikohåndtering kan for eksempel (...) være (...) å identifisere forvarsel og iverksette forebyggende tiltak når disse observeres.» (Nasjonale faglige råd for vurdering av voldsrisiko ved alvorlig psykisk lidelse, 10.1: Risikohåndtering)

2. Pasientenes tilgang til privat mobiltelefon

Avklaring av misforståelser

Det medfører ikke riktighet at pasienter (...) etter en individuell vurdering kan få mulighet til å bruke den (mobiltelefon).

Alle pasienter får bruke sin mobiltelefon, med mindre det er fattet et individuelt vedtak, som kan frata den enkeltes rett til å bruke telefonen.

Det hitsettes fra husordensreglene: «Av hensyn til behandlingsmessige grunner, sikkerhet og drift, oppbevares privat mobiltelefon inkludert ladekabel på vaktrom, men gjøres tilgjengelig for deg.»

Mobil som hinder for behandling

Aktivitet-, måltids- og døgnstruktur er en del av vår behandling. Samvær med andre gjennom et strukturert behandlingsprogram med blant annet adekvat medisinerings, samtaler, fysisk aktivitet, læring og mestring av hverdagsferdigheter, måltider og tilstrekkelig søvn er sentrale komponenter i behandlingsopplegget for psykoselidelser.

Bruk av mobiltelefon og PC innebærer også en aktiv og passiv deltakelse i sosiale medier. En stor deltakelse i slike medier kan påvirke behandlingen av pasienten negativt.

Pasienter får bruke mobiltelefon utenom samvær med andre, måltid og søvn (natt).

Andre kommunikasjonsmuligheter

Det må også påpekes at det legges i tillegg tilrette for andre måter å kommunisere med omverden på, gjennom tilgang til annen telefon (postens mobiltelefon/PC/nettbrett) og samvær med familie og venner, både i og utenfor avdeling. Ut fra dette mener sykehuset at pasienter kan benytte fri kommunikasjon, selv om dette ikke alltid er via deres private mobiltelefon.

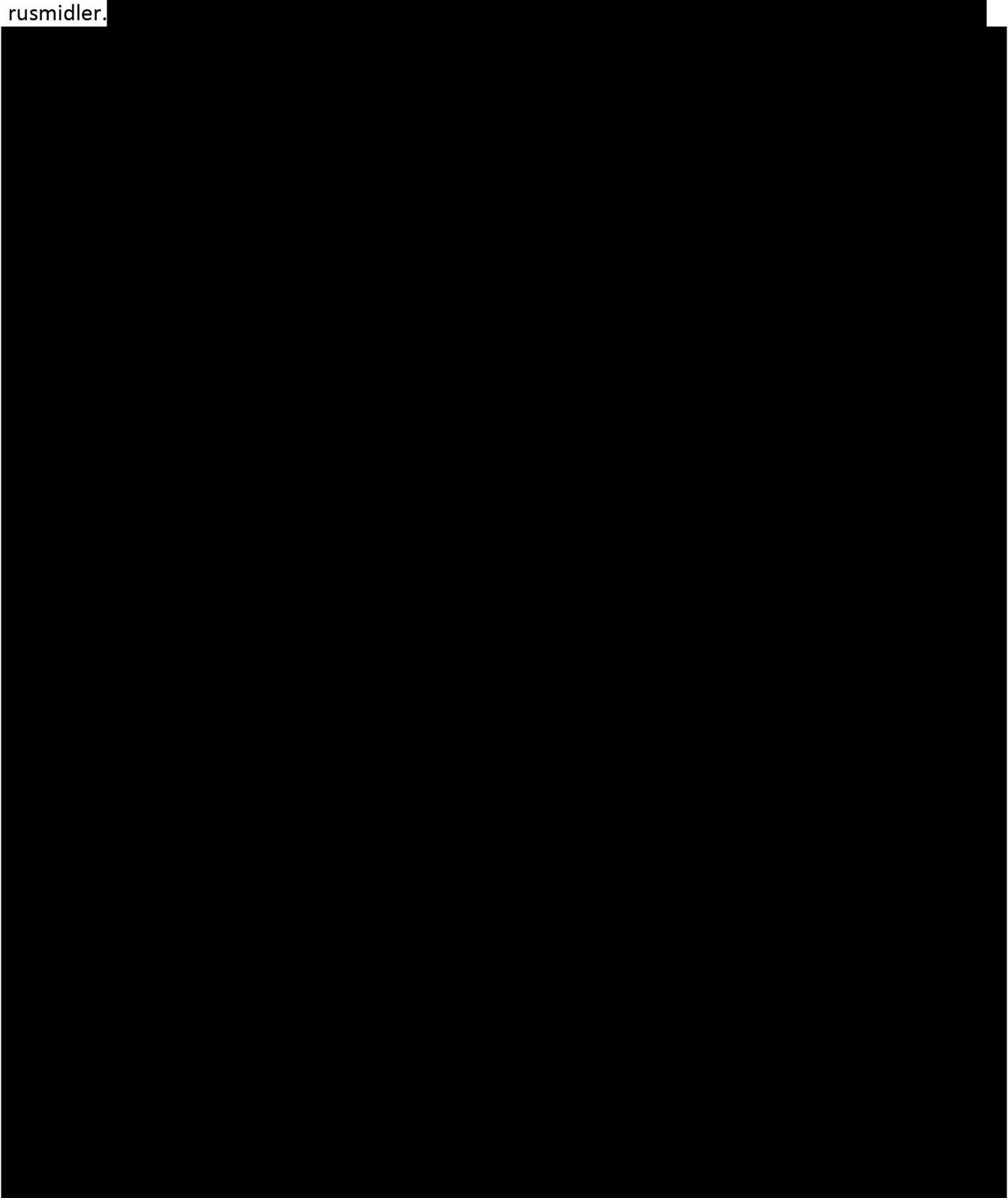
Sykehuset ønsker å understreke at mobiltelefon representerer også en sikkerhetsrisiko, for pasienten selv, medpasienter, ansatte og ikke minst pårørende.

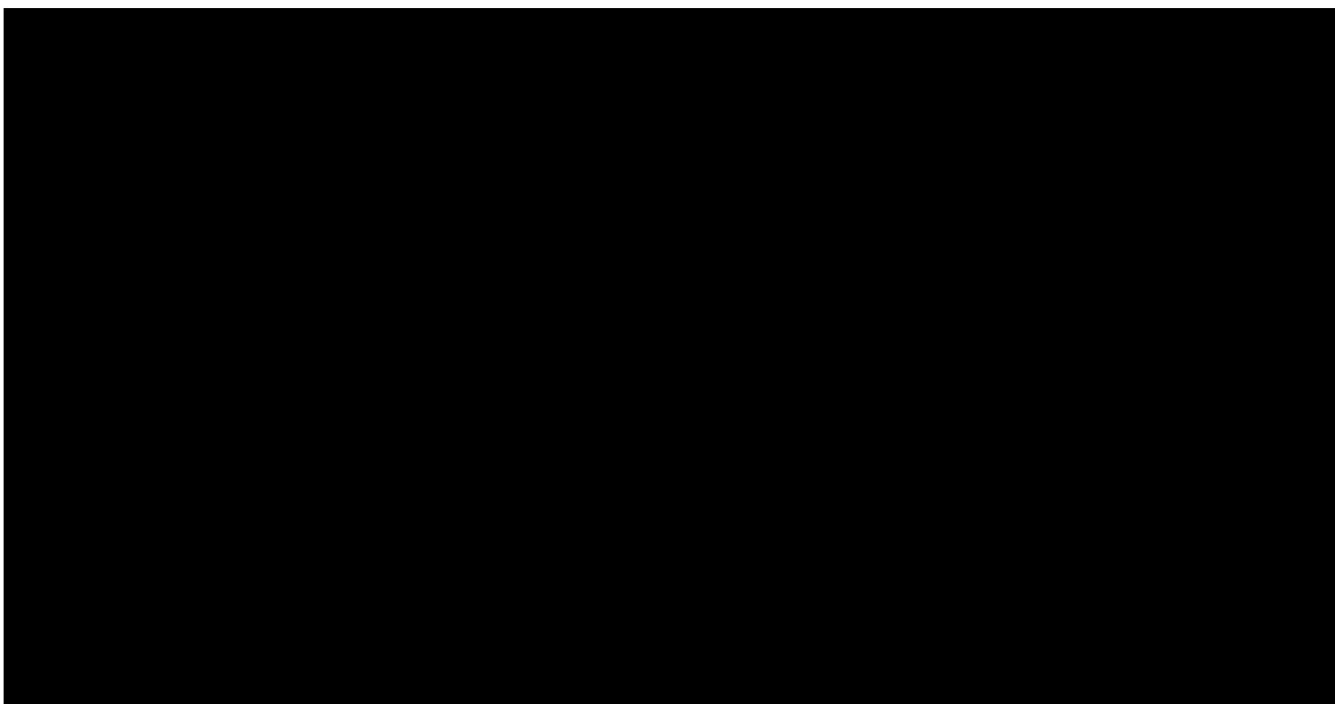
Sykehusets ansvar for samfunnsvern

Sykehuset mener at pasientenes rett til fri kommunikasjon ivaretas, men at begrensningene i å bruke privat mobil døgnnet rundt er nødvendig av hensyn til samfunnsvern og beskyttelse av medpasienters og personalets rett til personlig sikkerhet (EMK art 1 og 5 samt arbeidsmiljøloven §§ 3-1, 4-1 og 4-3). Det sentrale i denne vurderingen er forståelsen av hva som er faglig forsvarlig

virksomhet etter helsepersonelloven, gitt at regional sikkerhetsavdeling også hjemler prosedyrene våre i psykisk helsevernloven kapittel 4A.

Det er påpekt i rapporter ([Våre funn: Samhandling og ansvar for samfunnsvernet - Ukom](#)) og [Vold begått av personer med alvorlige psykiske lidelser \(politiet.no\)](#) at ansvar for personer med alvorlig psykisk lidelse og forhøyet voldsrisiko er en plikt som ligger til kommune, helse og justissektoren. Så lenge pasientene er lagt inn ved vår avdeling, vil vi ta vårt ansvar på alvor og forhindre vold i og utenfor sykehus, gjennom å begrense mulighetene for eks. å planlegge rømning, smugle inn rusmidler.

Elin Ulleberg
Klinikksjef
Klinikk psykisk helsevern-
Allmenn, rehabilitering og sikkerhet

Antje D. Gross-Benberg
Avdelingssjef
Avdeling for sikkerhets-, fengsels-
og rettspsykiatri

Kopi:
Kontrollkommisjonen for psykisk helsevern – RSA Sikkerhetsbygget, Postboks 534 7405 Trondheim